

Institut demografii ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy. http://www.idss.org.ua/ukr_index.html

“Metodychni rekomendatsii shchodo rozrakhunku valovoho rehionalnogo produktu” [Guidelines for the calculation of the gross regional product]. <http://www.stat.ic.zt.ua/StatInfo/Poiasn/nacpoasn.htm>

Markova, N. S. “Sotsialni aspekty formuvannya intelektualnoho kapitalu pidpriemstva” [Social aspects of intellectual capital]. *Ekonomika Kryma*, no. 17 (2006): 78-81.

Portes, A. *The Economic Sociology of Immigration, Essays on Networks, Ethnicity and Entrepreneurship*. New York: Russell Sage Foundation, 1995.

“Rivnenshchyna – lider sered rehioniv Ukrainy za rivnem pryrostu chyselnosti naselennia za sichen 2013 roku” [Rivne – Ukraine's leading regions in terms of growth in population in January 2013]. <http://infolight.org.ua/content/rivnenshchina-lider-sered-regioniv-ukrayini-za-rivnem-prirostu-chyselnosti-naselennya-za-sichen-2013-roku>

Sotsialno-demografichni kharakterystyky domohospodarstv Ukrainy u 2014 rotsi [Socio-demographic characteristics of households in Ukraine in 2014]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2014.

УДК 332.1

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

© 2014 ГЕРАСИМЧУК З. В., КЛИМОВИЧ О. М.

УДК 332.1

Герасимчук З. В., Климович О. М. Методика аналізу ефективності міжрегіональних зв'язків

У статті розглянуто існуючі методики, що аналізують інтеграційні процеси регіонів, проаналізовано методичні підходи вчених щодо оцінювання міжрегіональної співпраці всередині країни. Зазначено основні проблеми та суперечності досліджуваних науково-методичних підходів, які, у свою чергу, не враховують різних аспектів поглиблення взаємовигідних зв'язків між регіонами країни. У результаті досліджень було виділено основні етапи аналізу та оцінки ефективності міжрегіональних зв'язків, а також запропоновано авторський метод оцінювання ефективності міжрегіональної співпраці, який враховуватиме рівень інтегрованості регіонів, рівень конкурентних переваг регіонів та аналіз синергетичного ефекту від міжрегіонального взаємодоповненості конкурентних переваг регіонів. Застосування запропонованої методика розрахунку ефективності міжрегіонального співробітництва дасть можливість закласти надійний фундамент для побудови взаємовідносин між регіонами країни і забезпечити успішний та результативний розвиток їх подальшої співпраці.

Ключові слова: міжрегіональне співробітництво, інтеграція, синергетичний ефект, взаємозв'язки регіонів, інтеграційні процеси.

Формул: 5. **Бібл.:** 9.

Герасимчук Зоряна Вікторівна – доктор економічних наук, професор, кафедра менеджменту та маркетингу, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, Волинська обл., 43018, Україна)

Климович Ольга Миколаївна – аспірантка, кафедра менеджменту та маркетингу, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, Волинська обл., 43018, Україна)

E-mail: Klimovychka@ukr.net

УДК 332.1

Герасимчук З. В., Климович О. М. Методика анализа эффективности межрегиональных связей

В статье рассмотрены существующие методики, анализирующие интеграционные процессы регионов, проанализированы методические подходы ученых к оценке межрегионального сотрудничества внутри страны. Указаны основные проблемы и противоречия исследуемых научно-методических подходов, которые, в свою очередь, не учитывают различных аспектов углубления взаимовыгодных связей между регионами страны. В результате исследования были выделены основные этапы анализа и оценки эффективности межрегиональных связей, а также предложен авторский метод оценки эффективности межрегионального сотрудничества, который будет учитывать уровень интегрированности регионов, уровень конкурентных преимуществ регионов и анализ синергетического эффекта от межрегиональной взаимодополняемости конкурентных преимуществ регионов. Применение предложенной методики расчета эффективности межрегионального сотрудничества позволит заложить надежный фундамент для построения взаимоотношений между регионами страны и обеспечить успешное и результативное развитие их дальнейшего сотрудничества.

Ключевые слова: межрегиональное сотрудничество, интеграция, синергетический эффект, взаимосвязи регионов, интеграционные процессы.

Формул: 5. **Библ.:** 9.

Герасимчук Зоряна Вікторівна – доктор економічних наук, професор, кафедра менеджменту та маркетингу, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, Волинська обл., 43018, Україна)

Климович Ольга Миколаївна – аспірантка, кафедра менеджменту та маркетингу, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, Волинська обл., 43018, Україна)

E-mail: Klimovychka@ukr.net

UDC 332.1

Gerasymchuk Z. V., Klimovich O. M. Method of Analysis of the Effectiveness of Inter-regional Relations

The article deals with the existing methods, analyzing the integration processes in the region, analyzes methodological approaches to the assessment of scientists inter-regional cooperation within the country. The main problems and contradictions in the studied scientific and methodological approaches, which in turn do not take into account the various aspects of the deepening of mutually beneficial relations between the regions of the country, were identified. As a result, studies have highlighted the main stages of the analysis and evaluation of the effectiveness of inter-regional relations, as well as the author's proposed method of assessing the effectiveness of inter-regional cooperation, which will take into account the level of integration of the regions, the level of competitive advantages of regions and synergy analysis of inter-regional complementarity of competitive advantages of regions. Application of the proposed method of calculating the efficiency of interregional cooperation will provide a solid foundation for building relationships between the regions and ensure successful and effective development of their future cooperation.

Key words: inter-regional cooperation, integration, synergies, regional linkages, integration processes.

Formulae: 5. **Bibl.:** 9.

Gerasymchuk Zoryana V. – Doctor of Science (Economics), Professor, Department of Management and Marketing, Lutsk National Technical University (vul. Lvivska, 75, Lutsk, Volynska obl., 43018, Ukraine)

Klimovich Olga M. – Postgraduate Student, Department of Management and Marketing, Lutsk National Technical University (vul. Lvivska, 75, Lutsk, Volynska obl., 43018, Ukraine)

E-mail: Klimovychka@ukr.net

Активізація та повноцінний розвиток ефективного міжрегіонального співробітництва в Україні неможливі без комплексного аналітичного дослідження умов і результатів його функціонування. На сьогоднішній день не існує універсальної та єдиної методики аналізу та оцінки забезпечення міжрегіонального співробітництва, у тому числі з урахуванням різних аспектів поглиблення взаємовигідних зв'язків між регіонами країни.

Мета статті – розглянути існуючі методики, які аналізують інтеграційні процеси регіонів, методики, в яких представлені аналіз та оцінка ефективності міжрегіональної співпраці, яку ми пропонуємо розглядати з урахуванням синергетичного ефекту від нарощення конкурентних переваг.

Дослідженням, у яких розглядалися різні аспекти формування міжрегіональних зв'язків та інтеграційні процеси, їх сутність, аналіз розвитку та оцінка, присвячені праці вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: З. Герасимчук, Г. Глинська, О. Лютак, О. Михайловська, С. Писаренко, І. Сторонянська, Т. Терещенко, І. Тивончук, В. Третяк. Зважаючи на значні теоретичні та практичні досягнення вчених, варто зазначити, що залишаються невирішеними питання дослідження специфіки оцінки синергетичних ефектів у межах міжрегіонального співробітництва, комплексного аналізу показників, які б характеризували інтеграційні взаємодії на регіональному рівні. Окремі теоретичні та методичні проблеми, які виникають у процесі розробки та реалізації оцінки, у сфері ефективності міжрегіонального співробітництва, зумовлюють необхідність деяких доопрацювань та вдосконалень методологічних підходів.

Автори З. Герасимчук, А. Корольчук пропонують здійснювати оцінку на локальному, регіональному, державному та загальноєвропейському рівнях за відповідними показниками [1]. Результати проведених досліджень є корисними при оцінці рівня інтеграційних процесів регіонів країни, тому, спираючись на дану методику, ми зможемо деякою мірою проаналізувати можливість розвитку регіонів усередині країни.

Дослідження В. Третяк, що розглядає регіональні зовнішньоекономічні зв'язки, дозволяє здійснити аналіз зовнішньої відкритості регіонів як взаємодію в рамках світової економіки з іншими регіонами [9]. Однак пропонується методика не розкриває предмет нашого дослідження, оскільки результати її направлені на аналіз зовнішньоекономічної діяльності регіонів, що є лише одним із елементів нашої майбутньої оцінки. Тому, зважаючи на наші дослідження, дану методику пропонуємо адаптувати до визначення економічних відносин між регіонами в межах країни. При цьому взаємодія регіонів (економічна відкритість) виражається у величині взаємного товарообороту (ввозу та вивозу товарів чи послуг з регіону до інших регіонів країни).

Запропонована методика оцінки розвитку міжрегіональних соціально-економічних взаємодій, здійснена в працях І. Сторонянської, дозволяє проаналізувати внутрішньодержавну економічну інтегрованість України, міжрегіональні торговельні взаємозв'язки [6, с. 84 – 96]. Поділяємо бачення проблеми стосовно наявності облі-

ку статистичної інформації щодо міжрегіональних потоків не лише на зовнішньому, а й на внутрідержавному рівні. Ми погоджуємося з думкою автора, що система показників оцінки рівня інтегрованості повинна містити показники міжрегіональної торгівлі, міжрегіонального руху капіталів та інвестицій, міжрегіональної міграції населення, транспортних потоків. На наш погляд, здійснюючи оцінку міжрегіональних взаємозв'язків, необхідно врахувати, що міжрегіональний товарооборот не завжди даватиме синергетичний ефект. Тому в нашому дослідженні доречно буде врахувати позитивні та негативні чинники інтеграційних процесів, що сприятимуть виникненню синергетичного ефекту.

С. Писаренко пропонує метод порівняльного багатовимірної аналізу до дослідження детермінант конкурентоспроможності регіонів України. Окрему увагу автор приділяє визначенню суттєвих факторів формування конкурентних переваг регіонів [5]. Однак щодо оцінки конкурентних переваг, слід зазначити, що зв'язки між регіонами залежать не просто від рівня конкурентоспроможності регіонів, а й від здатності наявних ресурсів до комбінацій, що визначають їх взаємодоповнюваність. Тому для забезпечення узгоджених міжрегіональних зв'язків, оцінювання рівня конкурентоспроможності регіонів потрібно доповнити оцінкою взаємодоповнюваності конкурентних переваг, що дасть можливість сформувати класифікаційні групи взаємодії регіонів відносно даної ознаки.

Аосліджуючи ефективність міжрегіональної взаємодії, слід опиратися на підходи до аналізу авторів З. Герасимчук, О. Лютак, які, власне, також розглядали інтеграційні процеси, використовували показники оцінки конкурентних переваг, рівень інтеграційного потенціалу регіону [3]. Дана методика є досить впорядкованою та систематизованою, що дасть нам можливість оцінити інтеграційні можливості та потенціал регіонів держави, що за своїм змістом визначає його готовність до співпраці. При цьому врахуємо напрямки аналізу, що характеризують синергію від міжрегіональної співпраці.

Автори О. Михайловська, Т. Терещенко, І. Тивончук, Г. Глинська [4, 7, 8], досліджуючи інтеграційні зв'язки, частково розглядали елементи синергії. Проте, оцінка інтеграційних процесів за наведеними показниками проводиться на національному чи підприємницькому рівнях або ж такі показники здебільшого відображають тільки окремі аспекти комплексної територіальної і галузевої інтеграції регіону. При цьому слід зауважити, що просте сумування окремих складових не завжди прирівнюється до сумарного загального ефекту всієї системи, що підтверджує концепція оптимуму за Парето (такий стан системи, при якому значення кожного окремого критерію, що описує стан системи, не може бути покращено без погіршення становища інших елементів) [2]. Зважаючи на наші дослідження, міжрегіональну співпрацю ми розглядаємо як взаємоузгоджені зв'язки, спрямовані на досягнення синергетичних ефектів від конкурентних переваг. Це супроводжується формуванням деяких теоретичних позицій щодо оцінки інтегра-

ції, відмінних від наявних наукових рішень. Оцінка ефективності реалізації інтеграційних зв'язків за участю суб'єктів господарської діяльності регіонів передбачає визначення ефекту синергії через спільне використання ресурсів; ефективності об'єднання в цілому; співвідношення результатів і витрат; рівень виконання запланованих заходів.

Проаналізувавши дослідження вчених з питань методів оцінки інтеграційних процесів і враховуючи їх напрацювання, можемо виділити основні етапи оцінки ефективності міжрегіонального співробітництва (МС).

На I етапі здійснюється вибір мети, об'єкта аналізу та оцінки ефективності механізму МС. Так, метою аналізу є оцінка ефективності механізму забезпечення МС. Відповідно об'єктом оцінки є ефективність міжрегіональних зв'язків, що дає можливість проаналізувати результати взаємодії суб'єктів інтеграційних процесів.

На II етапі нашого дослідження слід здійснити вибір методів і системи показників, необхідних для аналізу та оцінки рівня розвитку міжрегіональних зв'язків. Відповідно, пропонуємо проводити дослідження методики оцінки міжрегіональних зв'язків за такими напрямками.

1. Оцінка рівня інтегрованості регіонів, як ознаки готовності їх до співпраці.

На шляху розвитку інтеграційних зв'язків необхідною умовою є відсутність обмежень та зменшення бар'єрів для взаємної співпраці. Взаємозв'язок регіону з регіонами своєї держави та іншими країнами визначається рівнем його відкритості, як готовність до співпраці. При цьому, зауважимо, що рівень взаємозв'язків між регіонами країни, які забезпечують її цілісність, повинні перевищувати ступінь зовнішньої інтеграції. Тоді коефіцієнт відкритості економіки регіону пропонуємо розраховувати через відношення товарообміну регіону до ВРП:

$$VR = \frac{T_{ob}^r - (Ex + Im) + (V + W)}{GRP}, \quad (1)$$

де VR – коефіцієнт загальної відкритості регіону;
 T_{ob}^r – товарооборот регіону;
 $Ex + Im$ – сума експорту та імпорту регіону;
 V – вивіз з регіону до інших регіонів країни;
 W – ввіз у регіон з інших регіонів країни;
 GRP – валовий регіональний продукт.

Це дасть нам можливість отримати залишок внутрішньої торгівлі та визначити рівень участі регіонів щодо обсягів потоків товарів і послуг усередині держави. Зауважимо, що рівень відкритості економіки регіону повинен бути таким, щоб він сприяв ефективнішому використанню ресурсів і економічному зростанню регіону через поглиблення спеціалізації та кооперації, оскільки принципове значення має залежність економічного розвитку регіональної економіки від зовнішньорегіональних чинників і умов. Високий ступінь відкритості економічної системи може призводити до формування нових небезпек на мезоекономічному рівні, передусім пов'язаними з підвищенням впливу зовнішніх процесів на регіональну економіку, що веде до зростання

залежності регіону від кон'юнктури світових ринків. При цьому навіть незначні негативні зміни на світових ринках негативно позначаються на стані економіки регіону.

2. Оцінка рівня конкурентних переваг регіонів та їх міжрегіональної взаємодоповненості.

Взаємовигідна співпраця регіонів на основі синергетичного ефекту передбачає аналіз взаємодоповнення конкурентних переваг, що відображається у спільному використанні ресурсів регіонів. Міжрегіональне співробітництво може відбуватися через залучення потрібних ресурсів кожного з регіонів, яких достатньо в одній області, але бракує іншій, і навпаки.

Тоді коефіцієнт забезпеченості ресурсами регіонів, що формують відповідні конкурентні переваги, буде мати вигляд:

$$R_{ij} = \pm k \left| \frac{P_{ij} - P_{ser}}{P_{ij}} \right| = E_r \rightarrow \max(\min), \quad (2)$$

де P_{ij} – значення i -го індикатора ресурсів j -го регіону;
 P_{ser} – середнє значення ресурсів, що склалися у групі регіонів досліджуваної системи;

k_1, \dots, k_m – додатні чи від'ємні коефіцієнти (відповідають пріоритету (важливості) показника ресурсів регіону).

Таким чином, за результатами розрахунку рівня забезпеченості ресурсів, для кожного з регіонів можемо визначити, якими ресурсами він володіє в достатній кількості для формування конкурентної переваги, а яких недостатньо – з метою залучення потрібних ресурсів з інших регіонів у результаті співпраці. Це дає загальну відповідь та напрямок дій, як досягти максимальної ефективності використання конкурентних переваг за ресурсною складовою, з метою підвищення ефективності міжрегіональної співпраці.

Комплексна оцінка взаємодоповнення конкурентних переваг регіонів розраховується за формулою:

$$VDr = \sum_{j=1}^n R_{ij}, i = 1 \dots m, \quad (3)$$

де R_{ij} – коефіцієнт забезпеченості ресурсами регіону, що визначають складові оцінки взаємодоповнення конкурентних переваг регіонів;

n – кількість регіонів досліджуваної міжрегіональної системи.

3. Аналіз синергетичного ефекту від міжрегіональної взаємодоповненості конкурентних переваг регіонів.

Вдале поєднання та застосування конкурентних переваг окремих регіонів дозволяє значно збільшувати рівень розвитку, що свідчить про отримання синергетичного ефекту, коли одночасне застосування прогресивного досвіду різних регіонів дає змогу отримати більший економічний ефект, ніж за окремого їхнього використання.

Так, пропонуємо власний підхід до оцінки синергії, у прикладному аспекті з урахуванням інтеграційних процесів. Від структури вхідних елементів у міжрегіональну систему, від способу їх взаємодії залежать синергетичні ефекти, що виражається через величину

синергії від комплексної взаємодії регіонів за рахунок взаємодоповнення їх конкурентних переваг:

$$S_{kr} = \int_a^b \left\{ Q_{ij} - \sum_i^n Z_{ij} \right\} \rightarrow \max(E_{ij}), \quad (4)$$

$$Q \in \{R_1, R_2, \dots, R_k\},$$

де S_{kr} – синергетичний ефект;

Q_j – сумарний ефект від взаємодії регіонів через взаємодоповнення їх конкурентних переваг (КП);

R_1, R_2, \dots, R_k – обсяги оптимального набору КП для n регіонів;

Z_i – конкурентна перевага i -го регіону;

n – кількість регіонів у досліджуваній групі взаємозв'язків.

a, b – показники базового та прогнозного ефекту.

На III етапі здійсимо оцінку витрат на міжрегіональне співробітництво в динаміці по показниках витрат складових. Важливу роль в оцінці ефективності міжрегіонального співробітництва відіграє IV етап – комплексна оцінка ефективності забезпечення міжрегіонального співробітництва.

Для аналізу ефективності міжрегіональної взаємодії всередині країни пропонуємо визначити ефективність міжрегіонального співробітництва як відображення кінцевих результатів взаємодії суб'єктів (систем) міжрегіонального співробітництва при найменших витратах на збереження співпраці, за певний проміжок часу. Під результатами міжрегіональної взаємодії будемо розуміти досягнення синергетичних ефектів від нарощення конкурентних переваг через взаємовигідність співпраці. Витрати, у свою чергу, спрямовані на забезпечення конкурентних переваг, реалізацію спільних заходів і програм. Зважаючи на вищесказане, зміст ефективності міжрегіональної співпраці в загальному вигляді можна представити за допомогою інтегрального показника:

$$E_m = \sum_{i=1}^n \frac{P_{p.i}^j}{B_{z.p.}^j} \cdot \sum_{i=1}^m \Delta N_i, \quad (5)$$

де $P_{p.i}$ – результати, отримані від реалізації міжрегіональної співпраці i -го регіону;

$B_{z.p.}$ – витрати (ресурси), затрачені на реалізацію та збереження КП i -го регіону;

n – кількість регіонів, які є учасниками інтеграційних процесів;

N_t – приріст реалізації досягнення очікуваних результатів діяльності i -го регіону у процесі інтеграції, за певний проміжок часу.

ВИСНОВКИ

Отже, керуючись аналізованими методиками, їх позитивами, зважаючи на авторське бачення, ми доповнили та поєднали окремі частини з метою комплексного формування власної методики. Таким чином, запропонована методика розрахунку ефективності забезпечення міжрегіонального співробітництва дає можливість розрахувати готовність регіонів до співпраці, напрямки їх потенційних взаємозв'язків; дозволяє врахувати конкурентні переваги регіону для подальшої співпраці між регіонами країни, визначити синергетичний ефект і мож-

ливість його коригування, з метою отримання бажаного результату. Перспективою подальших досліджень за даним напрямом наукових досліджень можна вважати розробку системи показників, які б якомога повніше характеризували міжрегіональне співробітництво та прогнозували його ефективний розвиток. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Транскордонне співробітництво регіонів: методика оцінки та шляхи активізації: монографія / З. В. Герасимчук, Л. В. Корольчук / Луцький національний технічний ун-т. – Луцьк: Надстир'я, 2009. – 184 с.

2. Экономика. Толковый словарь. – Дж. Блэк; Общая редакция: д. э. н. Осадчая И. М. – М.: ИНФРА-М, Издательство «Весь Мир», 2000 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://dic.academic.ru/dic.nsf/econ_dict/21710 (дата звернення 20.07.2014).

3. Лютак О. М. Транскордонне співробітництво як шлях реалізації євроінтеграційного потенціалу України / О. М. Лютак // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ: сборник научных трудов. – Свиштов – Донецк: ДонНУ – СА «Д. А. Ценов», 2006. – С. 412 – 416.

4. Михайловська О. В. Макроекономічне регулювання ресурсного забезпечення видавничо-поліграфічної галузі / О. В. Михайловська // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 2 (117). – С. 138 – 144.

5. Писаренко С. М. Європейський досвід оптимізації регіонального розвитку / С. М. Писаренко // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Регіональна політика: досвід Європейського Союзу та його адаптація до умов України: збірник наукових праць під ред. М. І. Долішнього. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України, 2003. – Вип. 5 (XLIII). – Ч. II. – С. 21 – 23.

6. Сторонянська І. Міжрегіональні інтеграційні процеси в Україні: тенденції та перспективи розвитку / І. Сторонянська. – Львів: ІРД НАН України, 2009. – 392 с.

7. Терещенко Т. В. Методичні підходи до оцінки результатів транскордонного співробітництва прикордонних регіонів України / Т. В. Терещенко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2006. – № 6. – С. 406 – 409.

8. Тивончук І. О. Вимірювання синергетичного ефекту злиття та поглинання підприємств / І. О. Тивончук, Г. Я. Глинська // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2008. – Вип. 6. – С. 39 – 51.

9. Третьяк В. В. Экспортный потенциал региона при оценке возможностей регионального внешнеэкономического развития / В. В. Третьяк // Актуальные проблемы экономики. – 2006. – № 12(66). – С. 110 – 117.

REFERENCES

“Ekonomika. Tolkovyy slovar” [Economy. Dictionary]. http://dic.academic.ru/dic.nsf/econ_dict/21710

Herasymchuk, Z. V., and Korolchuk, L. V. *Transkordonne spivrobitnytstvo rehioniv: metodyka otsinky ta shliakhy aktyvizatsii* [Cross-border cooperation regions: methods of assessment and ways to accelerate]. Lutsk: Nadstir'ia, 2009.

Liutak, O. M. “Transkordonne spivrobitnytstvo iak shliakh realizatsii ievrointehratsiinoho potentsialu Ukrainy” [Cross-border cooperation as a way of European integration of Ukraine's potential]. In *Problemy u perspektivy razvytyia sotrudnychestva mezhdru stranamy Yugo-Vostochnoi Evropy v ramkakh Chernomorskoho ekonomycheskoho sotrudnychestva u HUAM*, 412-416. Donetsk; Svyshstov: DonNU-SA; D. A. Tsenov, 2006.

Mykhailovska, O. V. "Makroekonomichne rehuliuвання resur-snoho zabezpechennia vydavnycho-polihrafichnoi haluzi" [Macroeconomic regulation resource support publishing and printing industry]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 2 (117) (2011): 138-144.

Pysarenko, C. M. "Yevropeyskyi dosvid optymizatsii rehionalnoho rozvytku" [European Regional Development experience optimization]. *Sotsialno-ekonomichni doslidzhennia v perekhidnyi period. Rehionalna polityka: dosvid IEvropetskoho Soiuzu ta ioho adaptatsiia do umov Ukrainy*, vol. 2, no. 5 (43) (2003): 21-23.

Storonianska, I. *Mizhrehionalni intehtratsiini prtsezi v Ukraini: Tendentsii ta perspektyvy rozvytku* [Inter-regional integration processes in Ukraine: Trends and prospects]. Lviv: IRD NAN Ukrainy, 2009.

Tereshchenko, T. V. "Metodychni pidkhody do otsinky rezul-tativ transkordonnoho spivrobotnytstva prykordonnykh rehioniv Ukrainy" [Methodological approaches to the evaluation of cross-border cooperation of border regions of Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho instytutu rehionalnoho upravlinnia ta prava*, no. 6 (2006): 406-409.

Tyvonchuk, I. O., and Hlynska, H. Ya. "Vymiriuvannia syner-hichnoho efektu zlyttia ta pohlynannia pidpriemstv" [Measuring the synergistic effect of mergers and acquisitions]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, no. 6 (2008): 39-51.

Tretiak, V. V. "Eksportnyi potentsyal regiona pri otsenke voz-mozhnosti regionalnogo vnesheekonomicheskogo razvitiia" [Export potential of the region when evaluating the potential for regional foreign trade development]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 12 (66) (2006): 110-117.

УДК 332.12

ВИЗНАЧЕННЯ ВИМОГ ДО ФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОДИНИЦІ БАЗОВОГО РІВНЯ В УКРАЇНІ

© 2014 ТУР О. В.

УДК 332.12

Тур О. В. Визначення вимог до формування адміністративно-територіальної одиниці базового рівня в Україні

Однією з головних проблем, що вивчаються сучасною регіональною економікою, є пошук шляхів вирівнювання нерівномірності соціально-економічного розвитку територій та подолання ознак їх депресивного стану. Як свідчить практика, значна перешкода на шляху подолання нерівномірного розвитку територій полягає в диспропорційності адміністративно-територіального устрою України, який, у свою чергу, потребує визначення обґрунтованих шляхів щодо реформування. Метою статті є обґрунтування вимог до формування адміністративно-територіальної одиниці базового рівня – громади, яка є основою для здійснення ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади. У ході дослідження було обґрунтовано необхідність урахування широкого кола вимог до формування громади, що дозволило згрупувати їх за такими ознаками, як чисельність населення; повноваження органів місцевого самоврядування; пропорційність адміністративно-територіального устрою та соціально-економічного розвитку територій; можливість формування дієздатних громад. Урахування зазначених вимог дозволить обґрунтовано визначати підходи до здійснення адміністративно-територіальної реформи з метою формування сталого соціально-економічного розвитку територій.

Ключові слова: адміністративно-територіальний устрій, соціально-економічний розвиток, пропорційність, громада, місцеве самоврядування.

Рис.: 1. **Бібл.:** 8.

Тур Олена Василівна – молодший науковий співробітник відділу проблем розвитку регіональної економіки, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

E-mail: ellenn@ukr.net

УДК 332.12

UDC 332.12

Тур Е. В. Определение требований к формированию административно-территориальной единицы базового уровня в Украине

Одной из главных проблем, которые изучаются современной региональной экономикой, является поиск путей выравнивания неравномерности социально-экономического развития территорий и преодоление признаков их депрессивного состояния. Как свидетельствует практика, значительным препятствием на пути преодоления неравномерного развития территорий является наличие диспропорций административно-территориального устройства Украины, которое, в свою очередь, требует научных методов реформирования. Целью статьи является обоснование требований к формированию административно-территориальной единицы базового уровня – громады, которая является основой для осуществления эффективного местного самоуправления и территориальной организации власти. В ходе исследования была обоснована необходимость учета широкого круга критериев по формированию громады, что позволило сгруппировать их по таким признакам, как численность населения; полномочия органов местного самоуправления; пропорциональность административно-территориального устройства и социально-экономического развития территорий; возможность формирования дееспособных громад. Учет указанных требований позволит обоснованно определять подходы к осуществлению административно-территориальной реформы с целью формирования устойчивого социально-экономического развития территорий.

Ключевые слова: административно-территориальное устройство, социально-экономическое развитие, пропорциональность, громада, местное самоуправление.

Рис.: 1. **Библ.:** 8.

Тур Елена Васильевна – младший научный сотрудник отдела проблем развития региональной экономики, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пл. Свободы, 5, Госпром, 7 подъезд, 8 этаж, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: ellenn@ukr.net

Tur O. V. Determining the Requirements for the Formation of an Administrative and Territorial Unit of the Basic Level in Ukraine

One of the main problems that the modern study of regional economies examines, is the search of ways of leveling the uneven socio-economic development of territories and overcoming signs of their doldrums. As practice shows, a significant obstacle to overcome uneven development of areas is the presence of distortions of administrative-territorial structure of Ukraine, which, in turn, requires scientific methods of reform. The purpose of this paper is to study the requirements of the formation of a territorial unit of the basic level – bulk, which is the basis for effective local self-government and territorial organization of power. The study substantiates the necessity of taking into account a wide range of criteria for the formation of bulk, allowing them to group on grounds such as population; powers of local self-government; proportionality of the administrative-territorial and socio-economic development of the territories; the possibility of formation of viable communities. Given these requirements will allow to reasonably determine the approaches to the implementation of administrative-territorial reform in order to create sustainable socio-economic development of the territories.

Key words: administrative-territorial structure, socio-economic development, proportion, bulk, local government.

Pic.: 1. **Bibl.:** 8.

Tur Olena V. – Junior Researcher of the Department of Regional Economic Problems, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, 61022, Ukraine)

E-mail: ellenn@ukr.net